

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR: RESURSLARNI JALB QILISH VA BARQARORLIKNI TA'MINLASH

DSc, prof. Shermuxamedov Bexzodjon Usmonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
ORCID: 0000-0003-3580-8627
diplomat_701@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston bank tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash hamda resurslarni jalb qilish strategiyalari tahlil qilinadi. Bank tizimining modernizatsiyasi, yangi moliyaviy vositalar va innovatsion yondashuvlar orqali mamlakatning iqtisodiy barqarorligi oshirilishi kerakligi ko'rsatilgan. Maqolada O'zbekiston bank tizimining asosiy muammolari, ularni bartaraf etishning zamonaviy usullari, shuningdek, xalqaro tajribalar asosida resurslarni jalb qilish imkoniyatlari va ularning mamlakat iqtisodiyoti uchun ahamiyati muhokama qilinadi. Shu bilan birga, islohotlar orqali banklar va moliyaviy tashkilotlar faoliyatining samaradorligini oshirish hamda davlat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatish yo'llari tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: depozit, depozit turlari, talab qilib olinguncha depozit, muddatli depozit, jamg'arma depozit, tranzaksion depozit, depozit sertifikati, bank resurslari, depozit siyosati, jalb qilingan mablag'lar, bank resurs bazasi.

РЕФОРМЫ В БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЕ УЗБЕКИСТАНА: ПРИВЛЕЧЕНИЕ РЕСУРСОВ И ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ

DSc, проф. Шермухамедов Бехзоджон Усмонович
Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация. В статье анализируются реформы, реализуемые в банковской системе Узбекистана, стратегии обеспечения финансовой стабильности и привлечения ресурсов. Указывается, что экономическая устойчивость страны должна быть повышена за счет модернизации банковской системы, новых финансовых инструментов и инновационных подходов. В статье рассматриваются основные проблемы банковской системы Узбекистана, современные методы их устранения, а также возможности привлечения ресурсов с учетом международного опыта и их значение для экономики страны. В то же время в нем рекомендуются пути повышения эффективности банков и финансовых учреждений посредством реформ и оказания положительного влияния на экономику государства.

Ключевые слова: депозит, виды депозитов, депозит до востребования, срочный депозит, сберегательный депозит, транзакционный депозит, депозитный сертификат, ресурсы банка, депозитная политика, привлеченные средства, ресурсная база банка

REFORMS IN THE BANKING SYSTEM OF UZBEKISTAN: ATTRACTING RESOURCES AND ENSURING STABILITY

*DSc, prof. Shermukhamedov Bekhzodjon Usmonovich
Tashkent State University of Economics*

Abstract. *This article analyzes the reforms being implemented in the banking system of Uzbekistan, strategies for ensuring financial stability and attracting resources. It is shown that the country's economic stability should be increased through modernization of the banking system, new financial instruments and innovative approaches. The article discusses the main problems of the banking system of Uzbekistan, modern methods for their elimination, as well as opportunities for attracting resources based on international experience and their significance for the country's economy. At the same time, it recommends ways to increase the efficiency of banks and financial institutions through reforms and have a positive impact on the state economy.*

Keywords: *deposit, types of deposits, demand deposit, term deposit, savings deposit, transaction deposit, certificate of deposit, bank resources, deposit policy, attracted funds, bank resource base.*

Kirish.

O'zbekiston bank-moliya tizimida olib borilayotgan tub islohotlarning asosiy maqsadi respublika banklarining resurs bazasini yaxshilash, banklarning kapitallashuv darajasini oshirish va x'jalik yurituvchi subyektlar va aholining bank tizimiga b'ylgan ishonchini kuchaytirishga qaratilgan. Bu islohotlar, banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va iqtisodiy y'sishga hissa q'yshish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, "2025 yilga qadar banklar ustav kapitalining eng kam miqdorini 500 mlrd s'ymgacha yetkazish masalasi" (Farmon, 2020) va "bank tizimini isloh qilishni chuqurlashtirish, depozit bazasini oshirish, ularning moliyaviy barqarorligi va ishonchliligini mustahkamlash vazifalari" (Farmon, 2017) belgilab berilgan. Mamlakatimizda "2020–2025 yillarga m'yljallangan respublikaning bank tizimini isloh qilish strategiyasida 6 ta bankdagi davlat ulushlarini bosqichma-bosqich xususiy lashtirish" (Farmon, 2020) nazarda tutilgan. Bu islohotlar provardida xususiy banklarning ulushini yanada oshirish va ularning resurs bazasini mustahkamlashni talab etmoqda. "Y'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yildagi PF-158-son Y'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, Bank tizimi islohotlarni jadallashtirish bank xizmatlari bozori hajmini oshirish va sohada raqobatni rivojlantirish asosida Bank va moliya tizimida yillik kreditlash hajmini 40 milliard dollarga yetkazish, bank omonatlari hajmini 4 barobarga oshirish taraqiyot strategiyasida va boshqa ushbu sohadagi normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda mazkur magistrlik ishi muayyan darajada xizmat qiladi" (www.lex.uz., n.d.).

Adabiyotlar sharhi.

Xalqaro bank amaliyotiga muvofiq, tijorat banklari depozitlarining nazariy hamda amaliy ahamiyatini y'rganish bank tizimi barqarorligini ta'minlashning muxim omillaridan biri xisoblanadi. Taraqqiy etgan mamlakatlar bank amaliyoti tajribasi shuni k'yrsatadiki, depozitlar bank majburiyatlarining muxim qismini tashkil etadi hamda ularning barqarorlik darajasi bankning daromadliligi hamda likvidligini ta'minlash hamda mustahkamlash imkonini beradi.

Xorijlik iqtisodchi olimlar "Jukova hamda Eriashvililar (2018) fikricha, k'yplab banklarda qarz mablag'larining muxim qismi – ushbu depozitlar (omonatlar) xisoblanadi. Bank amaliyotida "depozit" atamasi birinchidan, jismoniy hamda yuridik shaxslar tomonidan bank depozit shartnomasida qayd etilgan muayyan shartlar asosida bankka q'yirilgan mablag'lar, ikkinchidan, bankdagi omonat egalarining pul talablarini tasdiqlovchi bank kitoblariga kiritilgan yozuvlaridir".

Shuningdek, yana bir iqtisodchi olimi Rozanova (2018) "Depozitlar balki omonatlar bank majburiyatlarining katta qismini tashkil etadi. Depozitlar aholi hamda firmalarning pul mablag'lari sifatida tushuniladi, ushbu muayyan sharoitlarda hamda muayyan davrda bank xisob raqamiga ytkaziladi" degan fikr bildirgan.

Taniqli xorijiy iqtisodchi olimlardan Lavrushin hamda Valentsevalarning (2016) fikriga k'ra - "dunyo bank amaliyotida depozit deganda pul balki qimmat baho qog'oz k'rinishda bank hamda boshqa alohida moliyaviy tashkilotlarga saqlash uchun topshirilgan mablag'lar tushuniladi".

Professor Abdullaevaning (2017) yondoshuviga binoan, "jahon amaliyotida depozit deganda, faqatgina saqlash uchun moliya-kredit balki bank muassasasiga berilgan pul mablag'lari balki qimmatli qog'ozlar emas, balki bank omonatlari birgalikda bir qatorda bojxona t'lovlari, yig'imlar, soliqlar hamda hokazolarni t'ylash uchun kiritilgan badallar ham tushuniladi".

Professor Omonov (2008) ilmiy qarashlarida "bank resurslarini boshqarishda strategik rejalashtirish kamida bir yildan y'n yilgacha m'yljallanib ishlab chiqilishi maqsadga muvofiqligini qayd etib y'tgan. Bunda muxim e'tibor, resurslarni jalb etish hamda joylashtirishni muddatlar b'yyicha muvozanatlashtirish, moliyaviy barqaror mijozlar tarkibini shakllantirish, resurslar jalb etishni omonatchilar hamda mijozlar b'yyicha tabaqalashtirish kabilarga qaratahshni maqsadga muvofiqligi ta'kidlangan" (Omonov, 2008). Ta'kidlash lozimki, resurslarni jalb etish hamda joylashtirish muddatlarini muvofiqlashtirish, resurslar jalb etishni omonatchilar hamda mijozlar b'yyicha diversifikatsiyalashishiga erishish tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish uchun muxim dastak b'ylib xisoblanadi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Tijorat banklari moliyaviy recurclarini jalb qilish jarayoni k'yp qirralli hamda murakkab xisoblanadi. ushbu jarayon banklarning mijozlari hamda boshqa alohida kredit muassasalaridan jalb qilingan mablag'larni y'z ichiga oladi. Depozitariy jalb qilish tijorat banklarining fundamental vazifalaridan biri xisoblanadi, chunki depozitsiz banklar y'zlarining boshqa alohida muxim funksiyalarini bajarish imkoniyatidan mahrum b'yladi. Banklarning muxim maqsadi b'ylgan foyda olishni ta'minlashda jalb qilingan hamda jamg'arilgan mablag'lar, ya'ni depozitlar, katta ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, tijorat banklari depozit bazasini kengaytirish uchun doimiy chora-tadbirlar k'yradi. Xalq iste'molidan ortgan vaqtincha b'ys pul mablag'larini tijorat banklarida risksiz saqlash kafolatlari hamda foizli daromad olish imkoniyati bank tizimiga b'ylgan ishonchni oshiradi, ushbu esa bank depozit operasiyalarining kengayishiga olib keladi. Banklar mazkur jalb qilingan mablag'lar xisobidan mijozlarga kreditlar berish balki lizing, faktoring, trast, overdraft hamda overnajt kabi xalqaro amaliyotda keng q'llaniladigan xizmatlarni k'yratish orqali foizli daromad olish imkoniyatlarini oshiradi. Natijada, b'ys pul mablag'larini bank orqali yig'ish hamda iqtisodiyotning real sektoriga y'naltirish orqali milliy valyutaning qadrsizlanishining oldini olish mumkin. ushbu omil depozitlarning rivojlanishida muxim ahamiyatga ega.

Xususan, tijorat banklari tomonidan jalb qilingan mablag'larni muddati hamda kelib chiqish manbasiga qarab barqaror hamda beqaror, ushbu uchun t'ylanadigan xarajatlar qiymatidan kelib chiqib, arzon hamda qimmat mablag'larga ajratish mumkin. Moliyaviy jihatdan barqaror mablag'lar tijorat banklarining muxim foyda manbasini tashkil etish birgalikda birga, kutilmaganda yuzaga keladigan zararlardan himoya qilish imkoniyatini ham beradi. Muddatli hamda jamg'arma depozitlar banklar uchun muddati jihatidan barqaror moliyaviy manba xisoblanadi, chunki banklar ushbu mablag'lardan ma'lum muddatga kredit resurslari sifatida foydalanish imkoniyatiga ega b'yladilar. Shu birgalikda bir qatorda, mazkur mablag'lar tijorat banklari uchun qimmat resurs manbalari b'ylib xisoblanadi.

Tijorat banklari resurslarining muddati jihatidan beqaror hamda arzon mablag'lar qatoriga talab qilib olinguncha saqlanadigan depozit xisobvaraqlardagi mablag'larni kiritish

mumkin. Banki amaliyotidan ma'lumki, jalb qilingan mablag'larning muxim qismini depozitlar tashkil qiladi. Banklarda maqsadlarni amalga oshirish uchun pul mablag'larini jalb qilish operatsiyalari depozit operatsiyalari deb ataladi. Depozitlar nafaqat omonatchiga, balki bank uchun ham manfaatli xisoblanadi. Depozitlar omonatchilar tomonidan q'yilgan balki operatsiyalar jarayonida bank xisobvarag'ida ma'lum vaqitgacha saqlanadigan mablag'lar xisobidan shakllantiriladi.

Jahon bank amaliyotida depozitariylar deyilganda moliya-kredit balki bank muassasalariga saqlash uchun berilgan qimmatli qog'ozlar balki pul mablag'lari tushuniladi. Tijorat banklari tomonidan jalb qilingan depozitlar orqali bankning ssuda kapitali shakllanadi hamda ushbu orqali tijorat banklari har shakldagi x'jalik yurituvchi sub'ektlarni qulay shartlar asosida kreditlash imkoniyatlarini kengaytiradilar. Depozit hamda kredit foizlari orasidagi farq b'ys pul mablag'larini jalb qilish hamda ssuda kapitalini joylashtirish borasidagi bank marjasi b'ylib xisoblanadi.

Shu tarzda, tijorat banklarining mablag'larni jalb qilish, saqlash hamda investitsiyalash amaliyoti nafaqat bankning iqtisodiy barqarorligini ta'minlaydi, balki iqtisodiyotning umumiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir k'rsatadi.

Tijorat banklarining iqtisodiyotdagi vaqtincha b'ys pul mablag'larini yetarli darajada jalb etishi hamda ushbu mablag'larni samarali joylashtirishni boshqarish hozirgi kunda ularning muxim hamda muxim vazifalaridan biri xisoblanadi. Buning muxim sababi, 'zbekistonda bozor munosabatlarining tobora chukurlashuvi hamda iqtisodiyotning yanada erkinlashtirilishi natijasida tijorat banklari 'rtasida resurslarga b'ylgan talabning yanada kuchayganligidadir. Natijada, banklarning arzon hamda muddati jihatdan uzun mablag'larga b'ylgan ehtiyojining ortib borishi ushbu mablag'larni shakllantirish hamda ularni samarali boshqarish muxim masalalardan biri ekanligini k'rsatib bermoqda. Mazkur holat mamlakat miqyosida mavjud b'ylgan vaqtincha b'ys pul mablag'larni banklar 'rtasida taqsimlashda hamda moliya bozorlaridan q'shimcha resurslarni jalb etishda banklar 'rtasidagi erkin raqobatning kuchayishiga ijobiy ta'sir k'rsatmoqda.

Jahon bank amaliyotidan hamda qisqa davrdagi bozor munosabatlari sharoitida orttirilgan bank tajribasidan ma'lumki, tijorat banklarining muxim resurs bazasi ularning depozitli resurclari xisobidan shakllantiriladi. Tijorat banklari tomonidan puxta ishlab chiqilgan depozit siyosati orqali barqaror pul mablag'larini jalb qilish banklar resurs bazasining oshishiga olib keladi, ushbu esa, 'z navbatida, banklarning kredit berish amaliyotida resurs yetishmasligi muammosining oldini oladi.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, 'tgan davr mobaynida respublika bank tizimiga zamonaviy yangi texnologiyalar joriy etila boshlandi. Xususan, tijorat banklari tarkibiy tuzilishida katta 'zgarishlar r'y berdi. Jumladan, k'ypgina yirik tijorat banklarining filiallari tashqarisida tashkil etilayotgan shoxobchalar, masalan, minibanklar hamda omonatlar operatsiyalarini bajaruvchi turg'un hamda sayyor operatsion kassalar faoliyat yurita boshladi.

Tijorat banklari depozit operatsiyalari holati taxlil qilinganda, ushbu jarayonda tijorat banklarining 'rni qay darajada ekanligi alohida ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, tijorat banklarining iqtisodiy 'sish hamda rivojlanishiga q'shayotgan hissasi katta ahamiyatga ega b'ylib, ushbu iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda hamda moliyaviy resurslarni samarali boshqarishda muxim rol 'ynaydi.

Tijorat banklarining vaqtincha b'ys pul mablag'larini jalb qilish hamda ushbu mablag'larni samarali boshqarish orqali milliy iqtisodiyotga q'shayotgan hissasi yanada oshadi. Shu tariqa, banklar nafaqat 'z resurs bazasini kengaytiradi, balki iqtisodiy tizimning umumiy rivojlanishiga ham katta hissa q'shadi.

Xususan, 'zbekiston Respublikasida faoliyat yuritayotgan tijorat banklari majburiyatlari tarkibini taxlil qilish maqsadga muvofiq deb xisoblaymiz. Chunki, bank jami majburiyatlari tarkibida depozit mablag'larining ulushining qay darajada ekanligini bilmay turib, depozitlar holatini taxlil qilinganidan hech qanday ma'no y'q deb xisoblaymiz.

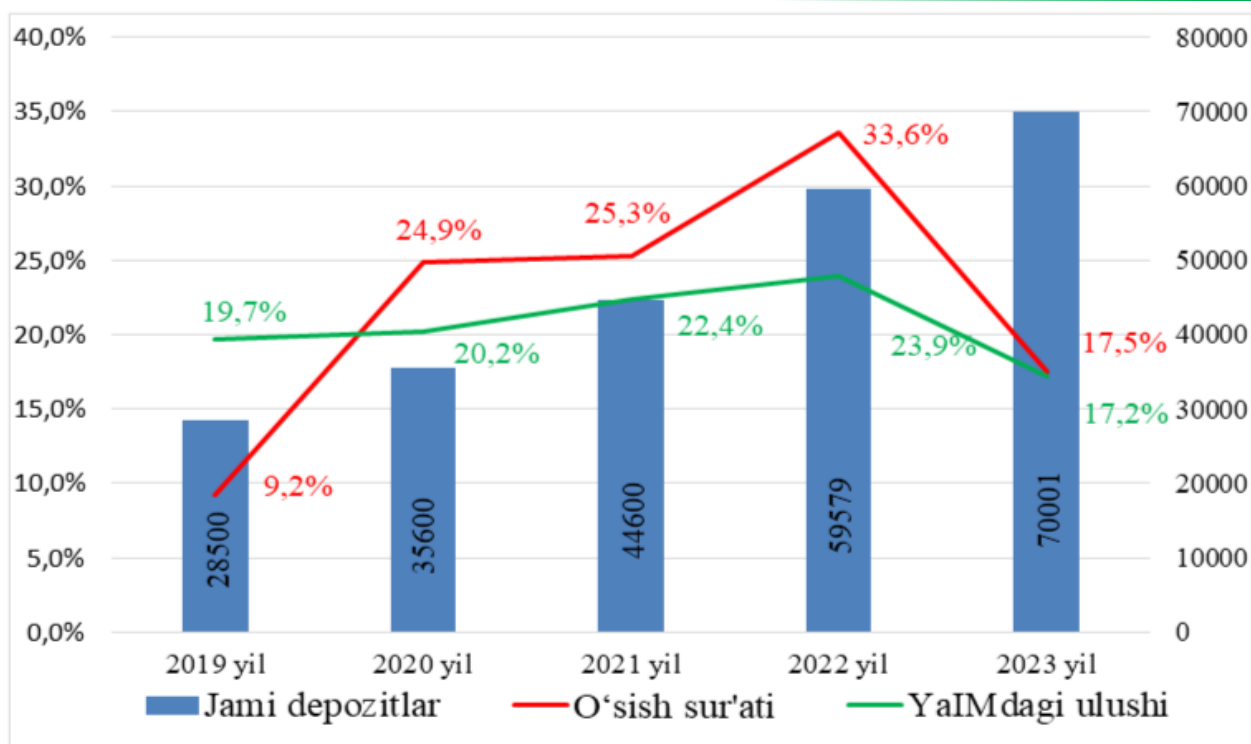
Tijorat banklari majburiyatlari tarkibi va dinamikasi

Majburiyatlar	2019 yil	2020 yil	2021 yil	2022 yil	2023 yil
Depozitlar	53,2	51,3	48,4	40,8	37,4
Markaziy bankning vakillik hisobvarag'i	0,37	0,45	0,4	0,4	0,21
Boshqa banklarning mablag'lari-rezident	4,7	4,1	5,3	3,9	3,4
Boshqa banklarning mablag'lari-norezident	0,0	0,0	0,0	0,08	0,3
Olingan kreditlar va lizing operatsiyalari	32,1	33,6	35,7	49,9	55,6
Chiqarilgan qimmatli qog'ozlar	1,3	0,9	1,4	0,1	0,01
To'lanishi lozim bo'lgan hisoblangan foizlar	0,7	0,6	0,5	0,7	1,1
Boshqa majburiyatlar	7,63	9,05	8,3	4,1	2,0
Jami majburiyatlar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayt ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirildi.

Yuqoridagi jadval ma'lumotlariga kўra, mamlakatimizda faoliyat yuritayotgan tijorat banklarining jami majburiyatlari tarkibida depozitlarning ulushi pasayish tendentsiyasiga ega b'ylgan. Ma'lumki, 2019 yil yakunida majburiyatlar tarkibida depozitlar ulushi 53,2 foizni tashkil etgan b'ylsa, 2023 yil yakunida ushbu k'yratkich 37,4 foizga tushgan. Biroq, davlatimiz tijorat banklari tomonidan jalb qilingan depozitlar miqdori yillar davomida y'sish tendentsiyasini k'yratgan. Yuqoridagi jami majburiyatlar tarkibida depozitlar ulushining kamayishini banklar tomonidan xorijiy kredit liniyalari hamda banklararo olingan kredatlarning miqdor jihatdan oldingi yillarga nisbatan s'yinggi yillarda k'yp'roq jalb qilinishi birgalikda izohlash mumkin. Shu birgalikda birga, keyingi yillarda davlatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning kengayishi natijasida chet el investitsiyalarning mamlakatimiz hududiga kirib kelishi ham ortdi.

Umumiy keltirilgan omillar natijasida, tijorat banklarining depozitlar hamda boshqa alohida moliyaviy manbalar b'yyicha samarali boshqaruvi, ularning raqobatbardoshligini oshirishda hamda iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishida hal qiluvchi ahamiyatga ega b'yladi. Shu nuqtayi nazardan, banklarning depozit siyosatini yanada takomillashtirish hamda yangi moliyaviy manbalarni jalb qilish, milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

1-rasm. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari jami depozitlarining o'sish dinamikasi

Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayt ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirildi.

Keltirilgan 1-rasm ma'lumotlarini taxlil qilish natijasida ma'lum bo'ldiki, s'nggi yillar davomida aholi hamda x'jalik yurituvchi sub'ektlarning b'ys' pul mablag'larini bank depozitlariga jalb qilishda mijozlarga k'rsatilayotgan bank xizmatlari sifatini tubdan yaxshilashga, xususan, omonatlarning yangi hamda mijozlar talablariga mos jozibador turlarini joriy etishga alohida e'tibor qaratildi. Buni keltirilgan rasm ma'lumotlari orqali k'rishimiz mumkin. Umumiy rasm ma'lumotlarga k'ra, oxirgi besh yil davomida mijozlar tomonidan tijorat banklariga q'yilgan depozitlar hajmi oshib kelgan. Yillar davomida jalb qilingan depozitlar miqdori ysish tendentsiyasiga ega. ushbu k'rsatkich 2023 yil yakunlari b'yyicha 70 trillion s'ymni tashkil qilib, 2019 yilga nisbatan 2,5 barobarga oshganligini k'rishimiz mumkin. 2020-2022 yillar oralig'ida ysish sur'ati oldingi yillarga nisbatan y'rtacha 28 foizni tashkil qilgan. 2023 yilda esa 2022 yilga nisbatan ushbu k'rsatkich 17,5 foiz ysishni k'rsatgan.

Bunday natijalarga erishishning muxim sababi mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar xisoblanadi. Mazkur islohotlar tijorat banklarining faoliyatini optimallashtirish, mijozlar uchun qulay hamda jozibador shart-sharoitlar yaratish hamda bank xizmatlari sifatini oshirishga qaratilgan. Mijozlar talablariga mos yangi omonat turlarining joriy etilishi hamda banklar tomonidan taqdim etilayotgan xizmatlarning xilma-xilligi depozit jalb qilish jarayonida muxim ahamiyat kasb etdi.

Xulosa va takliflar.

Depozit operatsiyalarini takomillashtirish doimiy bozor taxlilini, innovatsion yondashuvni hamda mijozlar ehtiyojlariga e'tiborni talab qiladi. T'yg'ri strategiya hamda ushbu usullarni amalga oshirish birgalikda tijorat banklari depozit mahsulotlari bozorida y'z faoliyatini sezilarli darajada yaxshilashi hamda moliya sektoridagi mavqeini mustahkamlashi mumkin.

Boshqa tavsiyalar:

- Raqamli texnologiyalar hamda innovatsiyalar: Mobil hamda onlayn-banking

xizmatlarini kengaytirish orqali yangi omonatchilarni jalb qilish imkoniyatlarini oshirish.

- Xususiylashtirish hamda mijozlar tajribasini yaxshilash: Banklar xususiylashtirilgan jamg'arma hamda depozitlarni boshqarish takliflarini taklif qilish uchun ma'lumotlar hamda tahlillardan foydalanishlari mumkin.

- Optimallashtirilgan depozit stavkalari hamda shartlari: Raqobatbardosh stavkalar hamda moslashuvchan depozit shartlarini taklif qilish orqali mijozlardan k'proq mablag' jalb qilish.

- Marketingga sarmoya kiritish hamda yangi mijozlarni jalb qilish: Yangi mijozlarni jalb qilish hamda depozit mahsulotlarini ilgari surish uchun marketing strategiyasini ishlab chiqish.

- Risk hamda foiz stavkalarini boshqarish: Risk hamda foiz stavkalarini boshqarishning zamonaviy usullaridan foydalanish.

- Ekologik hamda ijtimoiy mas'uliyatli investitsiyalar: Barqaror hamda ijtimoiy mas'uliyatli investitsiyalarga b'ylgan qiziqishning ortishi orqali depozit bazasini rivojlantirish.

Adabiyotlar/ Лумепамыра/ Reference:

Abdullaeva Sh.Z. (2017) *Bank ishi. Darslik. -T.: TMI, Iqtisod-Moliya, - 732 b.*

Farmon (2017) *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida//O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. – Toshkent, 2017. – № 6 (766). – 32-b.*

Farmon (2020) *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi "2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish staregiyasi to'g'risida"gi PF-5992-sonli Farmoni.*

Farmon (2020) *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992 sonli "2020 — 2025 yillarga mo'ljallangan o'zbekiston respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida" Farmoni*

Omonov A.A. (2008) *Tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish masalalari. Iqtisodiyot fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiyaavtoreferati, – T.: BMA, -11 b.*

www.lex.uz. (n.d.). LEX.UZ - Ўзбекистон қонунчилиғи. [online] Available at: <https://www.lex.uz>.

Жукова Е.Ф., Эриашвили Н.Д. (2018) *Банковское дело: учебник. "Финансы и кредит". – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, -169 с.*

Лаврушин О.И., Валенцева Н.И. [и др.] (2016) *Банковское дело. /Учебник; под ред. О. И. Лаврушина. - 12-е изд., стер. М. : КНОРУС, - 800 с.*

Розанова Н.М. (2018) *Деньги и банки: учебник. – М.: Издательство Юрайт, – 241 с.*